

بیماری های گوسفند (عملی)

با اطلال و رنگی

مؤلفین

دکتر رسول سجادیان (متخصص بیماری های داخلی دام های بزرگ)

دکتر محمد اسماعیل زاده (دامپزشک)

بهار ۱۳۹۲

فهرست مطالب

۲۱	پیش نویس
۲۲	نحوه استفاده از کتاب
	فصل اول
۲۴	لیست تشخیص تکوینی بیماری‌ها بر اساس علائم بالینی
۲۴	علائم مربوط به دستگاه گوارش
۲۴	علل درد شکمی / یبوست
۲۴	علل بی‌اشتهایی
۲۴	علل کولیک (دل درد)
۲۵	علل ایجاد اسهال
۲۵	علل اسهال در نوزادان
۲۶	علل اختلال در بلع
۲۶	علل التهاب کبد
۲۶	علل ایجاد ملنا (مدفوع سیاه و قیری رنگ)
۲۷	علل ایجاد استفراغ
۲۷	علل تروشح بیش از حد بزاق (ریزش بزاق)
۲۷	علائم مربوط به سیستم عضلانی - اسکلتی
۲۷	علل التهاب نوار تاجی سم
۲۷	علل ایجاد بد شکلی‌های سم
۲۸	علل ایجاد اختلال در رشد
۲۸	علل رايج شکستگی‌ها
۲۸	علل تورم اندام‌های حرکتی

۲۸	علل بروز لنگش
۲۹	علل ایجاد اسپاسم و گرفتگی عضلانی
۲۹	علل ایجاد پلی آرتریت (تورم هم‌زمان چندین مفصل)
۳۰	علل اختلالات نحوه ایستادن دام
۳۰	علائم مربوط به دستگاه تناسلی
۳۰	علل سقط در گوسفند
۳۱	علل آنستروس
۳۱	علل بی‌نظمی در سیکل جنسی
۳۱	علل سخت زایی
۳۱	علل طولانی شدن زمان آبستنی
۳۲	علل تولد بره‌های ضعیف
۳۲	علائم مربوط به دستگاه ادراری
۳۲	علل نارسایی حاد کلیه
۳۳	علل نارسایی مزمن کلیه
۳۳	علل دفع ادرار زیاد (پلی اوریا)
۳۳	علل ایجاد هماچوری
۳۳	علل دفع ادرار دردناک (دیزوری)
۳۳	علائم مربوط به سیستم قلبی - عروقی
۳۳	علل سوفل قلبی
۳۴	علل سیانوز
۳۴	علل آریتمی های قلبی
۳۴	علل گنگ شدن صدا های قلبی (عدم شنیده شدن صدای قلب)

۳۵	علل اتساع / نبض در ورید وداجی
۳۵	علل ایجاد نبض ضعیف
۳۵	علائم مربوط به دستگاه تنفس
۳۵	بیماری‌های درگیر کننده سیستم تنفسی
۳۵	علل ایجاد زجر تنفسی (دستبرد تنفسی)
۳۶	علل پنومونی مزمن
۳۶	علل پنومونی آتیبیک
۳۶	علل سرفه
۳۶	علل بروز تاکی پنه
۳۷	علل تنگی نفس (دیسپنه)
۳۷	علل آبریزش از بینی و چشم
۳۷	علائم مربوط به آسیب پوست و چشم
۳۷	علل ریزش چشم
۳۸	علل ایجاد چشم مویی و فاقد تجمع
۳۸	علل ایجاد درماتیت (التهاب پوست)
۳۸	علل ایجاد کراتوزیس
۳۸	علل ایجاد حساسیت به نور
۳۹	علل ایجاد خارش
۳۹	علل ایجاد پوشش مویی زیر و خشن
۳۹	علل ایجاد دلمه و یا زخم روی پوست و پوسته پوسته شدن
۳۹	علائم مربوط به سیستم عصبی
۳۹	علل عدم تعادل (آتاکسی)

۴۰	علل چرخش دام به دور خود
۴۰	علل تشنج
۴۱	علل ایجاد حالت انحراف سر
۴۱	علل ایجاد ایستوتونوس / افزایش تحریک پذیری
۴۱	علل ایجاد فلج
۴۱	علل خشک گام برداشتن (منظره اسب چوبی)
۴۲	علائم مربوط به چشم
۴۲	علل ایجاد بیماری های چشمی
۴۲	علل کوری
۴۲	علل تورم ملتحمه
۴۳	علائم مربوط به گوش
۴۳	علل بیماری های گوش
۴۳	علائم مربوط به پستان
۴۳	علل بزرگ شدن پستان
۴۳	علل قطع شیر / کاهش شیر
۴۳	سایر علائم
۴۳	علل کم خونی
۴۴	علل ایجاد ادم
۴۴	علل ایجاد تب
۴۴	علل ایجاد گواتر
۴۴	علل کاهش پروتئین های خون
۴۵	علل زردی

۴۵	علل بروز کتوز
۴۵	علل لنفادنوپاتی (تورم عقده‌های لنفاوی)
۴۵	علل مرگ نوزادان
۴۶	علل ضایعات دهانی
۴۶	علل سپتی سمی / تورم مفاصل یا ناف
۴۶	علل مرگ ناگهانی
۴۸	علل زور زدن
۴۸	علل ضعف در بالغین
۴۹	علل کاهش رشد و وزن‌گیری
۴۹	علل کاهش وزن

فصل دوم

۵۲	لیست تشخیص تفریقی عوارض ناشی از عدم توازن تغذیه ای
۵۲	ایجاد کنندگان عوارض قلبی - ریوی
۵۲	ایجاد کنندگان عوارض پوستی
۵۲	ایجاد کنندگان عوارض گوارشی
۵۲	عاملین کم خونی
۵۲	ایجاد کنندگان عوارض کبدی
۵۲	ایجاد کنندگان عوارض عضلانی - اسکلتی
۵۲	ایجاد کنندگان علائم عصبی
۵۳	عاملین کاهش باروری
۵۳	ایجاد کنندگان عوارض تنفسی

فصل سوم

لیست تشخیصی تفریقی مسمومیت‌ها

سموم آسیب زنده به سیستم قلبی ریوی

سموم آسیب زنده به پوست

سموم آسیب زنده به دستگاه گوارش

سموم آسیب زنده به کبد

سموم آسیب زنده به سیستم عضلانی اسکلتی

سموم آسیب زنده به سیستم عصبی

سموم آسیب زنده به کلیه

سموم آسیب زنده به سیستم تناسلی

سموم آسیب زنده به دستگاه تنفس

فصل چهارم

بیماری‌ها (به ترتیب حروف الفبای فارسی)

آبله گوسفند

آدنوماتوز ریوی

آلودگی به جرب پزوروپتس

آلودگی به جرب دمودکس

آلودگی به جرب سارکوپتس

آلودگی به شپش

آناپلاسموزیس

آنتروتوکسمی

آنتریت

۶۶	آکابان
۶۶	آگالاکسی مسری
۶۷	اپریتروزونوزیس
۶۸	اتساع ناقص سرویکس
۶۸	ادم بدخیم (میوزیت کشریدیایی)
۶۹	ارکیت (تورم بیضه)
۶۹	استوماتیت وزیکولار
۶۹	اسکریپی
۷۰	اسهال بره‌ها
۷۱	اسیدوز
۷۲	افت دمای بدن / گرنگی
۷۲	اکتیمای واگیر
۷۳	التهاب اپیدیدیم و بیضه‌ها
۷۴	بایزیوز و تیلریوز (پیروپلاسماوزیس)
۷۴	پراکسی
۷۵	پروسلوزیس
۷۵	بیماری زبان آبی
۷۶	بیماری عضله سفید
۷۶	بیماری کبد سفید
۷۷	بیماری مرزی
۷۷	پرولاپس رحم
۷۸	پرولاپس رکتوم

۷۹	پرولاپس واژن
۸۰	پریتونیت
۸۱	پلیوانسفالومالیشیا
۸۲	پمفیکوس فولیاسئوس
۸۳	پنومونی پاستورلائی
۸۳	پنومونی پیش رونده گوسفند(مائدی - ویزنا)
۸۴	پنومونی مایکوپلاسمایی
۸۵	پنومونی ویروسی به فرم حاد
۸۵	پنومونی ویروسی به فرم مزمن
۸۶	تب برفکی
۸۶	تب کیو
۸۷	تورم اییدیدیم
۸۷	تورم و ایجاد زخم در غلاف قضیب
۸۸	توکسمی آبستی
۸۸	توکسوپلاسموزیس
۸۹	جفت ماندگی
۹۰	حساسیت به نور / آفتاب سوختگی
۹۰	درماتوفیتوزیس (کچلی)
۹۱	درماتوفیلوزیس
۹۲	سالمونلوزیس
۹۲	سل (توبرکولوزیس)
۹۳	سنگ ادراری

۹۴	سیستی سرکوزیس
۹۷	شاربن
۹۷	نیستوزومیازیس
۹۸	طاعون
۹۹	عدم تعادل آنزوتیک
۱۰۰	فاسیولوزیس
۱۰۰	فقر آهن
۱۰۱	قلب ابکی
۱۰۲	کتوزیس
۱۰۳	کرم منتر
۱۰۴	کریتوسپوریدیوزیس
۱۰۴	کزاز
۱۰۵	کزاز علفی
۱۰۵	کلامیدیوزیس
۱۰۶	کلی باسیلوزیس
۱۰۶	کمبود آغوز
۱۰۷	کمبود روی
۱۰۷	کمبود منیزیم
۱۰۸	کمبود ویتامین A
۱۰۹	کمبود ویتامین B
۱۰۹	کمبود ویتامین D
۱۰۹	کمبود ید

۱۱۰	کمپیلوباکتریوزیس
۱۱۰	کو کسیدیوزیس
۱۱۱	گاستروانتریت انگلی
۱۱۲	گندیدگی سم
۱۱۲	لپتوسپیروزیس
۱۱۳	لنفادنیت کازنوز
۱۱۴	لنفوسارکوم
۱۱۴	لوپینگ ایل
۱۱۵	لیستریوزیس
۱۱۶	مسمومیت با اغزالات
۱۱۶	مسمومیت با اورده (آمونیاک)
۱۱۶	مسمومیت با سرب
۱۱۷	مسمومیت با سلنیوم
۱۱۸	مسمومیت با گندم سیاه
۱۱۸	مسمومیت با مس
۱۱۹	مسمومیت با مولیدن / کمبود مس
۱۱۹	مسمومیت با نمک
۱۲۰	مسمومیت با نیترات
۱۲۱	میاژ بینی
۱۲۲	میاژ پوستی
۱۲۲	نارسایی احتقانی قلب
۱۲۳	نفخ

۱۲۳	نئوپلازی پوستی
۱۲۴	نقص در دیواره بین بطن‌ها
۱۲۴	نهان بیضکی
۱۲۴	ورم پستان
۱۲۵	هیپاتیت نکروزان (سیاه‌ریز)
۱۲۶	هیپوکلسمی
۱۲۷	یرسینیوزیس
۱۲۷	یون
۱۲۸	مدیریت نوزادان
۱۲۸	مدیریت نوزادان با سن کمتر از سه هفته
۱۲۹	نکات مهم در ۲۴ ساعت اول
۱۲۹	نگرانی‌ها در بازه زمانی پس از ۲۴ ساعت اول
۱۲۹	موارد نیازمند مراقبت‌های اورژانس
۱۳۰	سیستم‌های ارزیابی نوزاد بیمار
۱۳۱	نکات عملی در کنترل عفونت‌های انگلی
۱۳۱	علائم آلودگی‌های انگلی
۱۳۱	انگل‌های خارجی
۱۳۱	مگس‌ها
۱۳۲	شپش‌ها
۱۳۲	جرب‌ها
۱۳۲	آلودگی به جرب کوریوپتس
۱۳۲	جرب دمودکس

۱۳۲	آلودگی به جرب دمودکس
۱۳۲	آلودگی به جرب سارکوپتس
۱۳۲	آلودگی به جرب یزوروپتس
۱۳۲	کنه‌ها
۱۳۳	انگل‌های داخلی
۱۳۳	نماتودها
۱۳۳	تریکواسترونجیل‌ها
۱۳۳	همونکوس کتورتوس
۱۳۳	استراجیا استراجی
۱۳۴	تریکواسترونجیلوس آکسه‌ای
۱۳۴	نماتودیروس
۱۳۴	کوپریا
۱۳۴	استرونجیلونیدها
۱۳۴	ازوفاگوستوموم
۱۳۵	چابرتیا اوینا
۱۳۵	بونوستوموم
۱۳۵	ترماتودها
۱۳۵	سستودها
۱۳۵	کوکسیدیاها
۱۳۶	توکسوپلاسما گوندی
۱۳۶	کرم‌های ریوی
۱۳۶	نکات مهم در تشخیص آلودگی‌های انگلی

۱۳۷	دارو درمانی به منظور کنترل عفونت‌های انگلی
۱۳۷	کنترل انگل‌ها در محیط
۱۳۸	نکات مهم در طراحی یک برنامه ضد انگل
۱۳۹	مثال برنامه ضد انگل یک گله بزرگ گوسفند در یک منطقه گرمسیری
۱۳۹	مدیریت تولید مثلی در گوسفند
۱۳۹	پروتکل شناسایی علت بروز سقط در گوسفند
۱۳۹	مشخصه‌های سقط آنزیمیک
۱۴۱	مشخصه‌های بیماری زبان آبی
۱۴۱	مشخصه‌های عفونت سالمونلوزیس
۱۴۱	مشخصه‌های عفونت سارکوسیتوزیس
۱۴۲	مشخصه‌های بیماری مرزی
۱۴۳	مشخصه‌های عفونت کمپیلوباکتریوزیس
۱۴۳	مشخصه‌های لیتوسپیروزیس
۱۴۴	مشخصه‌های توکسوپلاسموزیس
۱۴۵	مشخصه‌های کمبود مس
۱۴۵	مشخصه‌های عفونت بروسلاویس
۱۴۵	مشخصه‌های عفونت لیستریا
۱۴۵	مشخصه‌های سقط کهنای
۱۴۵	همزمان سازی فحلی در میش‌ها
۱۴۶	برنامه‌های همزمان سازی فحلی
۱۴۶	نکات مدیریت زایمان و سخت زایی در گله‌های گوسفند
۱۴۶	سخت زایی

۱۴۶	مدیریت تغذیه‌ای در گوسفند
۱۴۶	نکات عملی و ساده در تغذیه نشخوار کنندگان کوچک
۱۴۶	اصول کنترل اسیدوز تحت بالینی
۱۴۷	اصول تغذیه موفق
۱۴۷	عادات تغذیه‌ای گوسفند
۱۴۸	نکات افزایش وزن گیری در گوسفندان
۱۴۸	نکات مهم در بحث انرژی جیره
۱۴۸	نکات مهم در بحث پروتئین جیره
۱۴۸	منبع نیتروژن غیر پروتئینی
۱۴۹	مسمومیت با آمونیاک (اوره)
۱۴۹	تغذیه میش‌های آبستن
۱۵۰	سنجش کفایت جیره
۱۵۰	تغذیه دستی بره‌ها
	فصل پنجم
۱۵۴	دارو درمانی در گوسفند
۱۵۵	آنتی بیوتیک‌ها
۱۵۷	داروهای ضد قارچ
۱۵۸	داروهای ضد کرم‌های نماتود
۱۵۸	داروهای ضد کرم‌های ترماتود
۱۵۹	داروهای ضد کرم‌های سستود
۱۵۹	داروهای ضد کوکسیدیا
۱۶۰	داروهای ضد انگل‌های خارجی

۱۶۰	داروهای ضد التهاب
۱۶۱	ضد دردهای آپوئیدی
۱۶۲	داروهای بی حسی / بیهوشی
۱۶۴	داروهای ضد تشنج
۱۶۴	داروهای محرک اشتها
۱۶۴	داروهای کاهش دهنده حرکات روده ها
۱۶۴	داروهای ضد اسپاسم عضلانی
۱۶۵	داروهای القای بسته شدن نافدان مری
۱۶۵	واکسن ها
۱۶۵	ویتامین ها و مواد معدنی
۱۶۵	سایر داروها
۱۶۸	دارو درمانی بیماری های مهم و رایج
۱۶۸	هیپوکلسی (تب شیر)
۱۶۸	شاربن
۱۶۸	بازگرداندن حرکات شیردان
۱۶۸	شوگ آنافیلاکسی
۱۶۹	کزاز علفی (هیپومنیزیمی)
۱۶۹	مسمومیت با مس
۱۶۹	مسمومیت با سرب
۱۶۹	درمان مسمومیت با ارگانوفسفاتها
۱۷۰	داروهای درمان بیماری های تولید مثلی
۱۷۰	داروهای درمان بیماری های چشمی

فصل ششم

۱۷۱	پرونده‌های رایج
۱۷۲	اخته
۱۷۳	قطع دم
۱۷۴	امتیازدهی وضعیت بدنی
۱۷۵	فلاشینگی
۱۷۶	اصلاح سم
۱۷۷	تکنیک‌های تلقیح مصنوعی / انتقال جنین
۱۷۷	روش‌های تلقیح مصنوعی
۱۷۷	سزارین
۱۷۸	تشخیص آبستنی
۱۷۸	القای زایمان
۱۸۰	توضیح تصاویر
۱۸۴	تصاویر
۱۹۸	منابع

بیش نویس

وظیفه اصلی دامپزشکان، ارتقای سطح سلامت عمومی جامعه از طریق تشخیص و درمان به موقع بیماری‌های دامی و تأمین غذای سالم برای مردم است. از سوی دیگر از این طریق احتمال انتقال این بیماری‌ها از دام به انسان نیز کاهش می‌یابد. یکی از مشکلاتی که به خصوص دامپزشکان جوان و کم تجربه با آن مواجه‌اند، این است که در بالین دام با توجه به دیدن یک یا چند علامت بالینی به چه بیماری‌هایی باید مشکوک گردند تا بتوانند در ادامه و از طریق انجام معاینات بیشتر و آزمایشات تکمیلی به تشخیصی قطعی و واحد دست یابند. این کتاب با در اختیار قرار دادن لیست تشخیص‌های تفریقی براساس هر یک از علائم بالینی، کمک شایانی به این افراد خواهد کرد.

مجموعه حاضر حاوی تصاویر مربوط به علائم بالینی و کالبد شکافی مهمترین و شایع‌ترین بیماری‌های گوسفند نیز هست که می‌تواند خواننده را در امر تشخیص کمک نماید. مشکل شایع دیگر بحث تجویز دارو است. این کتاب اطلاعات مربوط به مجموعه‌ای از مهمترین و پرکاربردترین داروهای مورد مصرف را در قالب چند صفحه محدود در اختیار خواننده قرار می‌دهد.

مزیت دیگر کتاب حاضر، پرهیز از تفصیل و پرداختن به جزئیات غیر عملی است و به صورت کاملاً کاربردی، مهم‌ترین نکات مربوط علائم بالینی و روش تشخیص و درمان هر بیماری را در اختیار خواننده قرار می‌دهد. امید آنکه مطالب ارائه شده راهگشای کار دامپزشکان در امر تشخیص و درمان به موقع بیماری‌های دامی باشد. مؤلفین بر خود لازم می‌دانند که از مدیریت محترم انتشارات مشق شب آقای رضا هوشمند که در انتشار این کتاب همکاری‌های بسیاری مبذول داشته‌اند، صمیمانه تشکر نمایند.

دکتر محمد اسماعیل زاده

دکتر رسول سجادیان

زمستان ۱۳۹۱

نحوه استفاده از کتاب

در ابتدا علامت و یا علامت‌های بالینی مورد نظر را در میان لیست تشخیص‌های تفریقی جستجو کنید تا بتوانید بیماری‌هایی را که سبب بروز چنین علائم بالینی می‌شوند، شناسایی نمایید و سپس در صورت نیاز می‌توانید با مراجعه به قسمت فهرست بیماری‌ها که به ترتیب حروف الفبا مرتب شده‌اند، نکات کاربردی و عملی مربوط به علائم بالینی، تشخیص و درمان هر بیماری را مطالعه نمایید. برای دستیابی به دوز مناسب و نحوه تجویز هر دارو نیز باید به جدول‌های دارو درمانی مراجعه کنید. در انتهای کتاب نیز مطالبی در رابطه‌های پروسه‌های مدیریتی رایج، مدیریت تولید مثلی، مدیریت تغذیه‌ای و کنترل بیماری‌های انگلی آورده شده است. در قسمت اطلس نیز، تصاویری از مهم‌ترین و شایع‌ترین بیماری‌ها آورده شده است.